

Але і у таких учнів модульно рейтингова система теж є стимулом, бо згідно шкали оцінювання, якщо не зростають показники фізичної підготовленості або учень пасивний під час уроку, то це відразу ж відзначається на його сумі балів, а відповідно на оцінці.

Таким чином відзначаємо, що застосована модульно-рейтингова технологія дала зріст показників фізичної підготовленості, та сприяла свідомому та активному ставленню до уроку і занять вдома.

Тому пропонуємо вчителям фізичної культури впровадити у своїй роботі модульно-рейтингову технологію навчання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кушнір В.А. Системне моделювання процесу вимірювання в педагогічних дослідженнях// Педагогіка і психологія. – 1999. – №2. – С.35-43.
2. Лях В.І., Мейсюк Г.Б. Сохраняя основные принципы // Физическая культура в школе. – 1994. – №6. – С.2-7.
3. Малькова З.А. США: Пошуки, вирішення стратегічного завдання. // Педагогіка. – 2000. – №1. – С.82-89.
4. Мелешников Г.В. Объективность в оценке // Физическая культура в школе. – 1995. – № 4. – С.46-47.
5. Окоелов О.П. Оптимізаційні методи дидактики // Педагогіка. – 2000. – №3. – С.24-26.

Леонід ЄВСЄЄВ

ФОРМУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ТЕХНІКИ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ СПОРТИВНО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

Сучасна система підготовки педагогічних кадрів вимагає вибирати такі методи і засоби навчання, які орієнтовані на розвиток творчих здібностей студентів, індивідуалізацію навчального процесу, формування навичок самостійного оволодіння знаннями і їх застосування. Школі потрібні педагоги-майстри [1, 2, 4]. За нашими спостереженнями, багато викладачів у роботі зі студентами факультету фізичного виховання основний акцент роблять на освіченості, засвоєнні змісту спортивно-педагогічних дисциплін. Це цілком справедливо й обґрунтовано, тому що для вироблення педагогічного світогляду вимагається свідоме, глибоке і різнобічне засвоєння знань, які стають основою поглядів вчителя. Але обмежувати навчально-виховний процес формуванням освіченості як показника професіоналізму фахівця явно недоцільно. Ми вважаємо, що викладання спортивно-педагогічних дисциплін повинно передбачати формування педагогічної майстерності студентів. Низький рівень її сформованості є нерідко причиною ускладнень і помилок, особливо у педагогів-початківців.

Форми організації поведінки вчителя є одним з елементів педагогічної майстерності. Без володіння способами дії в навчально-виховному процесі не відбудеться вчитель. Педагогічна техніка включає дві групи умінь: управляти собою і взаємодіяти в процесі вирішення педагогічних завдань. Перша група умінь – володіння своїм тілом, емоційними станами, технікою мовлення. Друга – дидактичні, організаторські уміння, володіння технікою контактної взаємодії тощо. Засобами педагогічної техніки є мова і невербальні засоби спілкування [3, 5, 6].

Аналіз практики вищої школи свідчить про те, що саме педагогічна техніка залишається недостатньо розвинутою у випускників факультету фізичного виховання. Низький рівень сформованості цих умінь є нерідко причиною ускладнень і помилок, особливо у педагогів-початківців. Студенти-практиканти розповідають, що вони відчувають страх перед проведенням уроку, не знають, як діяти в процесі уроку, що і як говорити учням, не можуть поєднати розповідь про фізичну вправу з показом. Усі ці недоліки заважають їм ефективно впливати на учнів.

Ми вважаємо, що сформувати у майбутніх педагогів педагогічну техніку можна лише у тому випадку, якщо створити умови, в яких студенти зможуть перенести свої знання і досвід на розв'язання практичних завдань. Дану тезу підтверджують результати педагогічних експериментів, проведених нами.

Стислий, зрозумілий і правильний опис техніки фізичної вправи, що поєднується з показом, – найбільш поширений метод навчання учнів різних вікових груп. У педагогічному

експерименті вивчені дії студентів у процесі проведення підготовчої частини уроку фізичної культури. Навчальне завдання виконувало 156 студентів II курсу факультету фізичного виховання. Реєстрували час, який студенти витрачали на пояснення, показ вправ, на пояснення вправ в поєднанні з показом, на виконання вправ учнями, загальні витрати часу в спільній діяльності вчителя з учнями на виконання однієї вправи.

Кожен студент провів три заняття з використанням одного й того ж комплексу вправ. На першому занятті студенти змогли виконати тільки дві дії – пояснити вправу і домогтися її виконання учнями. Витрати часу на цій дії склали $17 \pm 0,6$ с і $23 \pm 1,0$ с в перерахунку на одну вправу.

На другому і третьому заняттях діяльність студентів ускладнилась – відповідно 33% і 56% вправ, були виконані учнями після пояснення вправ в поєднанні з показом. Витрати часу на цій дії склали $24 \pm 2,1$ с і $22 \pm 0,7$ с. Від заняття до заняття збільшувалися витрати часу на виконання вправ учнями – 23, 27, 32 с. Різниця середніх показників статистично достовірна ($P < 0,01-0,001$). Ця ж тенденція спостерігається і при оцінці загальних витрат часу на виконання однієї фізичної вправи. На третьому занятті 12% студентів робили зауваження учням за техніку виконання вправ. Студенти технічно правильно показували фізичні вправи, але допускали грубі помилки в спортивній термінології, мовній інтонації (переважала монотонність).

У формуючому педагогічному експерименті було задіяно 63 студенти. Заняття проводилось в третьому семестрі за розкладом один раз на тиждень. Викладач працював з підгрупою 8-9 осіб протягом 22-25 хвилин. На заняттях використовувалось два види навчальних текстів: в одних для опису техніки легкоатлетичних вправ було використано 32 слова, в других – 58 слів.

Студенти виконували такі завдання: 1. Читали вголос навчальний текст. 2. Переказували навчальний текст. 3. Пояснювали техніку рухової дії в поєднанні з показом. Викладач фіксував витрати часу на ці завдання за допомогою секундоміра з точністю 1с. Перше і друге завдання виконували на одному занятті, третє – на двох.

На перших трьох заняттях були використані навчальні тексти, що склалися з 32 слів. Витрати часу на виконання першого завдання склали $21 \pm 0,6$ с, другого – $27 \pm 0,8$ с. Різниця середніх показників цих дій статистично достовірна ($P < 0,001$). На другому і третьому заняттях студенти поєднували опис техніки з показом вправи. Витрати часу на це завдання склали відповідно $26 \pm 0,9$ і $22 \pm 0,7$ с. Відмінності цих показників статистично достовірні ($P < 0,001$).

Наступні три заняття були проведені за попередньою схемою з використанням навчальних текстів, що склалися з 58 слів. Витрати часу на перше завдання склали $38 \pm 0,5$ с, другого – $53 \pm 0,9$ с, третього – $57 \pm 1,1$ с і $50 \pm 0,8$ с. Виявлені статистично достовірні відмінності між досліджуваними показниками ($P < 0,001$).

Через 1,5 року (в шостому семестрі, після закінчення педагогічної практики) було перевірено вміння студентів пояснювати техніку фізичної вправи в поєднанні з показом. Витрати часу на виконання завдання з використанням 58 слів склали $47 \pm 0,7$ с, що співпадає з показниками досвідчених учителів фізичної культури при виконанні аналогічних дій.

Результати дослідження дають змогу зробити висновок про те, що недоліки у формуванні педагогічної майстерності студентів є наслідком недостатньої спрямованості навчально-виховного процесу на формування педагогічної техніки майбутніх учителів; відсутності системи роботи в цьому напрямку з першого по п'ятий курс. На нашу думку, не виправдовує себе на практиці позиція окремих викладачів, які вважають, що предмети спортивно-педагогічного циклу самі по собі, без цілеспрямованої роботи формують педагогічну техніку майбутнього вчителя. Педагогічна техніка не формується стихійно. Потрібна активна систематична робота. Відсутність цілеспрямованих дій багато в чому знижує результативність професійної підготовки студентів у ВНЗ.

Моделювання професійних ситуацій на навчальних заняттях ставить студента в позицію "діяча", а не пасивного споживача навчальної інформації, що пришвидшує процес входження його у професію вчителя, удосконалює ступінь його готовності до вчительської роботи.

Програвання рольових ситуацій на заняттях з циклу спортивно-педагогічних дисциплін максимально активізує позицію студентів, дає можливість майбутнім педагогам на особистому досвіді впевнитися в існуванні залежності між результативністю педагогічної праці і ступенем сформованості педагогічної техніки.

Таким чином, сформувані педагогічну техніку студента можна лише у тому випадку, коли студент займає позицію не учня, а "вчителя". При цьому він набуває досвіду у виробленні моделі педагогічних дій у конкретних педагогічних ситуаціях, максимально наближених до умов сучасної школи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бондаревская Е.В. Педагогическая культура как общественная и личная ценность // Педагогика. – 1999. – № 3. – С.37-43.
2. Державна національна програма "Освіта" (Україна ХХІ століття). – К.: 1994. – 61 с.
3. Дьяченко В.К. Сотрудничество в обучении: О коллективном способе учеб. работы: Кн. для учителя. – М.: Просвещение, 1991. – 191 с.
4. Закон України "Про освіту" // Голос України. – 1996. – № 77. – С.7-11.
5. Мороз А.Г. Профессиональная адаптация молодого учителя. – К.: 1999. – 170 с.
6. Основы педагогической мастерности / За ред. І.А. Зязюна. – К.: 1999. – 301 с.